

Божко Анастасія,

студентка 4 курсу

Інституту філології та соціальних комунікацій

Наук. керівник: **С. М. Глазова**, к. філол. н., доцент (БДПУ)

СИНОНІМІЧНІ ОДИНИЦІ У ТВОРАХ ІГОРЯ МУРАТОВА

Останні десятиріччя лінгвісти немало уваги приділяють вивченню лексичних синонімів, їх складу, функціям у творах українських письменників, бо вони в тканині української літературної мови переважно виконують експресивно-синонімічну функцію; а уміле й доречне використання синоніміки – один з найважливіших показників майстерності письменника, публіциста та оратора.

Синонімія в широкому сенсі слова має істотне значення в становленні літературної мови, а уживання синонімів робить мовлення виразнішим і значеннево багатшим, вони сприяють чіткішому окресленню висловлюваної думки. Крім того, знання синонімічних багатств рідної мови – необхідна умова мовної культури людини. Відповідно **актуальність** роботи зумовила постійним зростаючим інтересом до вивчення синонімії у поезіях, зокрема творчості Ігоря Муратова.

Мета роботи полягає у дослідженні синонімії у творах І. Муратова. Відповідно слід визначити основні критерії розмежування синонімічних одиниць, наявних у сучасній мовознавчій науці та здійснити вибірку для створення синонімічних рядів.

Синонімічні засоби української мови сприяють точному і водночас яскравому, образному відтворенню думки. Вивчення лексичної синонімії як лінгвістичного явища пов'язано з рядом загальнотеоретичних проблем: проблемою лексичного значення, функції синонімів в мові та мовленні, функціонування синонімів в художньому творі, творення авторських смислів, актуалізація відтінків значень синонімів, образності слова та ін. Зацікавленість художніми витворами Ігоря Муратова допомагають виявити універсальні та унікальні риси пера поета, а також простежити за процесом синонімії лексичних одиниць в контексті творчості митця.

Мовознавці за смисловими та стилістичними відмінностями виділяють синоніми ідеографічні (логічні), емоційно-експресивні та стилістичні [4, 37-39]. У творах І. Муратова наявні всі три різновиди.

Ідеографічні синоніми у творах митця виступають як засіб уточнення, виділення, деталізації тієї чи іншої ознаки поняття. Вони становлять абсолютну більшість у творах І. Муратова з усіх знайдених нами синонімів (50%). Наприклад: *"Хай ніхто не ступав ще до мене На цей прах, на цей тлін, Але ж так і мене перемеле Отой млин-часоплин"*.

Другий широковживаний різновид синонімів у творчості І. Муратова – семантико-стилістичний. Це слова та їх еквіваленти, що означають одне і теж явище об'єктивної дійсності та відрізняються не тільки стилістичним забарвленням, а й відтінками загального для кожного з них. Наприклад: *"Колись він був людина, Та у душі дрібній плекав єдине: Дожить без мрій, без жертв та без ідей Для себе лиш, аби наївсь від пуза Й натупцювавсь у барі досхоchu"*.

Стилістичні синоніми мають однакове значення, але різне стилістичне забарвлення, як от "Було нас **зовсім мало: жменя**".

Отже, індивідуально-авторське мовлення І. Муратова насичене синонімами, що сприяє чіткішому окресленню висловлюваної думки. Для вираження внутрішньої напруги, емоціональної напруги думок і почуттів, а також для організації вірша автор вживає синоніми ідеографічні (логічні), емоційно-експресивні та стилістичні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бевзенко А. Т. До історії питання про лексичну синоніміку / А. Т. Бевзенко. // Збірник робіт аспірантів Одеського ун-ту. Гуманітарні науки. – Одеса, 1964. – С. 250-256.
2. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів / Д.І. Ганич, І.С. Олійник. – К. : Вища школа, 1985. – 360 с.
3. Груба Г. Засвоєння синонімічних форм на міжпредметній основі / Г. Груба // Дивослово. – 1998. – № 7. – С. 17-19.
4. Колесников О. А. Міжривнева синонімія і теорія граматичного значення / О. А. Колесников // Мовознавство. – 1985. – №1. – С. 33-36.
5. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови: Семантична структура слова / Л. А. Лисиченко. – Харків : Вид-во Харків. ун-ту, 1977. – 116 с.

Влада Болотова,

студентка 1 курсу ФППОМ

Наук. керівник: О. А.Халабузар, к.пед.н., доцент (БДПУ)

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ПОНЯТТЯ «ІНТЕЛЕКТ» ФРАЗЕОЛОГІЧНИМИ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ НОВЕЛИ ЕНН РАЙС «МЕЙФЕЙРСЬКІ ВІДЬМИ»

Актуальність розвідки полягає у тому, що дослідження концептосфери інтелектуальної діяльності людини є предметом багатьох літературознавчих напрямів сучасності. На вагоме значення фразеологічних одиниць мови при дослідженні літературних творів вказують, зокрема, А. Вежбицька, Й. Дапчева, В. Старко та інші мовознавці. У фразеології багато національного, а національне – завжди своєрідне. Фразеологічна підсистема – це та ділянка мови, де концентрується уся її специфіка. **Об'єктом дослідження** є ФО, що визначають інтелект людини в англійській та українській мовах. Предметом розвідки є вивчення структури та семантики ФО, що визначають інтелект людини на матеріалі новели Енн Райс «Мейфейрські відьми». **Мета** даної роботи полягає у виявленні спільних та диференційних рис у організації певних фразеологізмів в англійському та українському варіантах новели Енн Райс «Мейфейрські відьми». Історія народу, звичаї, культура, цивілізація, література, навіть погода і спосіб харчування – знаходять відображення у фразеології. Фразеологізми, що характеризують людину за різними рисами характеру, представляють багатющий матеріал для вирішення багатьох актуальних та дискусійних проблем лінгвістики. Вони будуються за